

Salat'ın vakti II

Kuran'da "salat" kavramını incelediğim yazı dizime devam ediyorum.

Bir önceki yazı ile birlikte "salat'ın vakti" konusuna girmiş bulunmaktayım.

Bu yazıda "sabah-akşam ve yatsı" namazlarına Kuran'dan delil gösterilen bir ayeti inceleyeceğim.

Herkesin üzerinde ittifak ettiği ve de Kuran metninden kesin olarak çıkarabileceğimiz bir gerçek var:

14:1 Elif, Lam, Ra. Bu; insanları, Rabb'lerinin izni ile karanlıklardan (zulüm) aydınlığa (nur) çıkarman; onları Mutlak Üstün Olan'ın, Övgüye Değer Yegâne Varlık Olan'ın yoluna iletmen için sana indirdiğimiz bir Kitap'tır.

Bu bilgiyi hatırimızda tutarak "salatın vakti" konusunda şunları sorabiliriz:

Eğer "salat" gerçekten namaz ise, günün belli saatlerinde hayatın uyku, yeme, çalışma vb. olağan akışını kesip 10 ila 15 dakikayı "ritüel" için ayırmak anlamlı. Bu tarz "ritüel" aralarının insana bir hatırlatma olacağı kesin. "Ben şu an iş yerimde çalışıyorum ve bu çalışma süremi kesip Allah için bir eylem yapıyorum veya uykumu bölüp... " demek gibi.

Fakat problem şu: Salat kavramını Kuran'dan inceleyince ritüel anlamını çıkaramıyoruz. Bunu diğer yazılarımda inceledim, incelemeye devam edeceğim. Bununla beraber "salat"ın "Kuranın karanlıklardan aydınlığa çıkartma" fonksiyonu ile yakından ilişkili olduğunu görüyoruz. Bir kitap okunup-anlaşıp hayata tatbik edilirse karanlıktan aydınlığa çıkarır değil mi?

Mevcut "namaz/ritüel" uygulamasında ise (100 kişiye sorduk) "vazifeyi yerine getirme, Allah ile iletişim kurduğunu düşünerek bireysel bir rahatlama" gibi anlamlar yüklenilmiş. ("Namaz kılarak falan kötülükle nasıl mücadele edeceğime dair bir strateji sahibi oldum" gibi bir cevap yok). Dolayısı ile "salat namazdır" diyenlerin "Kuran'ın insanları karanlıklardan aydınlığa"

çıkartmak için bizlere ne gibi sistematik ve disipline bir çalışma modeli çizdiğini ya da çizip çizmediğini anlatmaları gerekli.

Gelelim işin diğer boyutuna. Salat eğer bir ritüel değilse, onun haricinde vereceğimiz anlamlar ile “günün belli saatlerinde düzenli ve sistematik olarak 3 vakit veya 5 vakit yapılmalıdır” şeklinde bir uygulama mümkün müdür? Örneğin, salat gün içerisinde yapılacak “Kuran çalışmaları veya Kuran dersleridir” dersek, bu pratikte mümkün olabilir mi?

Sınavlara hazırlanan bir öğrenciye “günde 8 saat çalışmalısın” diyebiliriz ancak, bu 8 saati güneşin gökteki konumlarına göre 5’e böldürmek ne derece anlamlı olur? Öte yandan “salat” sonuçlandırılarak biten bir eylemse örneğin “sabah salatı” diye uyanıp kalktığımızda ne kadar Kuran çalışmalıyız, başı ve sonu ne olacak? Bu da zamanla, sadece şekilsel, sırf vazifeyi yerine getirmek için 15 dakika hızlı hızlı okuyup geri yatmak şekline dönüşmez mi? Veya iş yerinde çalışırken gidip 15 dakika hızlı hızlı Kuran okuyup vazifeyi görmek şekline dönüşmez mi?

Ben bunları yazarken, kesin kanaatimi belirtmiyorum. Yapmak istediğim sadece “salat” konusunu çalışanlara bakış açısı getirecek sorular sormak. Esas soru şu: Acaba salatın vakti konusunda da ayetleri yanlış anlayarak “günün belirli saatleri” anlayışını geliştirmiş olabilir miyiz?

11:114 Gündüzün iki ucunda (tarafeyni en-nehari) ve gecenin gündüze yakın zamanlarında (zülüfen mine-İlely) salatı ikame et. **Doğrusu iyilikler kötülükleri giderir.** Bu, öğüt kabul edenlere bir öğüttür.

İlgi ayette, sabah- akşam ve yatsı namazlarının emredildiği savunuluyor. (Gündüzün iki ucu, akşam ve sabah namazı, bir kısmında da yatsı namazı vardır. Üç vakit bu ayette zikredilmiştir.)

Peki biraz sonra yazacağım iki ayette de “gece-gündüz” ifadeleri aynı kavramlarla geçiyor. Fakat bunları günün belirli bir vakti olarak anlamıyoruz.

2:274 Mallarını gece (bi-Elleyli) ve gündüz (en-nehari) , gizli ve açık hayra sarf edenler var ya, onların mükâfatları Allah katındadır. Onlara korku yoktur, üzüntü de çekmezler.

Kuran'dan salat konusunu çalışıp "salat" ın anlamını çıkarmaya çalışan herkesin yolu şu iki ayetten geçmiştir:

75:31 Felâ saddeka velâ sallâ (ne doğruladı ne salat etti)

75:32 Velâkin kezzebe ve tevellâ (Fakat yalanladı ve yüz çevirdi)

Bu iki ayet, bize, doğrulamanın tersi yalanlama; yüz çevirmenin tersi de "salla" yani yüzünü dönmek, izlemek, takip etmek olduğunu ispatlar.

2:274 ayetinde "Mallarını gece (bi-Elleyli) ve gündüz (en-nehari) , gizli ve açık hayra sarf edenler" derken, neden "gece=gizli" ; "gündüz=açık" anlamında olmasın?

Öte yandan ayetin "mallarını gece infak ederler" derken bunun günün karanlıkta kalan saat dilimini ifade etmediği ortada değil mi?

#	kelime	anlam	kök
1	ellezine	o kimseler ki	
2	yunfikune	infak edenler	نفق
3	emvalehum	mallarını	مول
4	bil-leyli	gece	ليل
5	ve nnehari	ve gündüz	نهر
6	sirran	gizli	سرر
7	ve alaniyeten	ve açık	علن
8	felehum	vardır	
9	ecruhum	ödülü	اجر
10	inde	yanında	عند
11	rabbihim	Rableri	رب
12	ve la	yoktur	
13	havfun	korku	خوف
14	aleyhim	onlara	
15	ve la		
16	hum	ve onlar	
17	yehzenune	üzülmeyeceklerdir	حزن

Bir başka ayet:

3:72 Kitap ehlinden bir bölümü, dedi ki: ‘İman edenlere İNENE gündüzün (en-nehari) başlangıcında inanın, bitiminde inkar edin. Belki onlar da dönerler.’

#	kelime	anlam	kök
1	ve kalet	ve dedi ki	قول
2	taifetun	bir grup	طوف
3	min	-nden	
4	ehli	ehli-	اهل
5	l-kitabi	Kitap	كتب
6	aminu	inanın	امن
7	billezi'	olana	
8	unzile	indirilmiş	نزل
9	ala	üzerine	
10	ellezine	kimseler	
11	amenu	inanan(lara)	امن
12	veche	önünde	وجه
13	n-nehari	günün	نهر
14	vekfuru	ve inkar edin	كفر
15	ahirahu	sonunda	اخر
16	leallehum	belki onlar	
17	yerçiune	dönerler	رجع

“Gündüzün (en-nehari) vechinde inanmak , gündüzün ahirinde reddetmek” ifadesinin günün güneş hareketlerine bağlı olan dilimleri ile ilgili olmadığı aşîkar.

(Arapça’da Nehar, kök olarak kaynayan suyun mecrası demek. Bildiğimiz “nehir” kelimesi de buradan gelmekte. Gündüze “nhr” denmesinin sebebi ışığın her tarafı kaplaması”.

Sonuç olarak ben, yukarıdaki gerekçelere dayanarak 11:114’te “günün vakti”nden bahsetmediğini düşünüyorum.

11:113 Zulmedenlere (KARANLIK) eğilim göstermeyin, yoksa size ateş (NAR) dokunur. Sizin Allah’tan başka velileriniz yoktur, sonra yardım göremezsiniz.

11:114 (karanlığa eğilim göstermemek ve nar’a dokunmamak için...) Gündüzün iki ucunda (tarafeyni en-nehari) ve gecenin gündüze yakın zamanlarında (zülûfen mine-lliley) salatı ikame et. **Doğrusu iyilikler kötülükleri giderir.** Bu, öğüt kabul edenlere bir öğüttür.

Kuran neydi? Zulüm'den NUR'A çıkaran bilgi. Zulüm'de kalırsak ne oluyor? "NAR". Bu durumda kalmamak için ne yapmalıyız?

11:114 Gündüzün iki ucunda (tarafeyni en-nehari) ve gecenin gündüze yakın zamanlarında (zülüfen mine-ilely) salatı ikame et. **Doğrusu iyilikler kötülükleri giderir.** Bu, öğüt kabul edenlere bir öğüttür.

3:72 ile birlikte düşünürsek 11:114'e ben şöyle bir anlam veriyorum:

Hayatın olağan akışı sürüp giderken ve bozulmalar başladığında ve ZULÜM dönemi yaklaştığında salat'ı ikame et. (Kitabı izlemeni gerektiren yapman gerekenleri yap) **Doğrusu iyilikler kötülükleri giderir.** Bu, öğüt kabul edenlere bir öğüttür.

Salat'ın vakti "her zaman"dır.

Soru-eleştiri-görüş için

kuranincelemesi@gmail.com